berch op Loevestein, zou dat een vergissing zijn. Inderdaad, het wat plechtige 'Gorinchemse' heeft een wat provocerende klank. En het lidwoord 'de': 'de weduwe' - men denkt haast aan Van Nelle - heeft iets van een meewarig "hé, kent U haar niet? wat vreemd", en doet aan ironie denken. Maar Kellendonk heeft alle recht om zo te spreken. Sinds jaar en dag is deze weduwe in Gorcum aanwezig, zij is - om in terminologie bij Tollens' Loevestein aan te sluiten - 'een weeuw van eeuwen her'. Wel is zij een wouldbe weduwe. Maar dàt is dan ook de enige vrijheid die Kellendonk zich veroorloofde - en die gunnen we de romanschrijver gaarne.

Deze vrouw speelt een glansrol in een verhaal, dat we vinden bij de schrijver van een *Geschiedenis van Rome,* Cassius Dio (ca. 150-235). Deze vertelt (boek 47, caput 7), dat tijdens de terreur van het na de moord op Caesar, op de Iden van maart 44 v. Chr., optredende driemanschap Antonius, Lepidus en Octavianus, de Romein Titus Vinius op de lijst der vogelvrijverklaarden werd geplaatst. Diens echtgenote, Tanusia, heeft hem toen, verborgen in een kist, ondergebracht bij een vrijgelatene van haar man, Philopoemen. Zij deed geloven, dat haar man dood was - wat in die tijd, waarin mannen die compareerden op de proscriptielijsten geregeld spoorloos verdwenen, plausibel genoeg moet hebben geklonken. Na enige tijd kreeg ze, met hulp van diens zuster Octavia, de kans Octavius alleen te spreken te krijgen. Zij vertelde hem toen wat ze had gedaan en - zegt Cassius Dio - 'liet de kist zelf binnen brengen en deed haar man eruit komen'! Voor zoveel moed, beleid en trouw ging Octavianus door de knieën - hij schonk allen vergiffenis. Naar men weet, nam Octavianus, toen hij na eliminatie van de twee andere driemannen alleenheerser was geworden, de naam Augustus aan. Welnu, in zijn *Leven van Augustus* vertelt een andere geschiedschrijver, Suetonius, van hem dat hij uit berouw om zijn rigoreuze optreden van vroeger Philopoemen in de stand der Romeinse ridders opnam (caput 27).

Het initiatief tot de ingenieuze vlucht ligt per traditie, - Vondel, Brandt-Cattenburg - bij Maria. Bij mijn weten zinspeelt De Groot nergens op de parallel van Maria met Tanusia. Vondel noemt Michal (1 Samuel 19:11-17) en de dochter van Danaos, die haar man spaarde. Het heeft er veel van dat ná het eclatante succes van de list van Loevestein deze episode uit de geschiedenis van Rome in de erudiete kring om De Groot vanwege de analogie aandacht heeft gekregen - de grote kennis van de klassieken die die generatie